

TARTU ÜLIKOOI VILJANDI KULTUUDIAKADEEMIA

Muusikaosakond

Pärimusmuusika õppekava

Eeva Lindal

**EESTI PÄRIMUSMUUSIKA ÕPETUS TARTU-, PÕLVA-, VÕRU-,
VALGA- JA VILJANDIMAA MUUSIKAKOOLIDES**

Seminaritöö

Juhendaja: MA Juhan Suits
Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia
rahvapäraste puhkpillide lektor

Kaitsmisele lubatud:

(Juhendaja allkiri)

Viljandi 2011

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. MUUSIKAKOOLIDE AJALUGU JA PÄRIMUSMUUSIKA ÕPPEKAVA SÜND	5
1.1. Muusikakoolide osa eesti hariduses ja kultuuris	5
1.2. Pärimusmuusika näidisõppekava sünd ja olulisus.....	6
2. EMPIIRILINE UURING.....	9
2.1. Metoodika.....	9
3. PÄRIMUSMUUSIKA ÕPETUS MUUSIKAKOOLIDES	11
3.1 Koolid kus ei õpetata ega soovita õpetada eesti pärimusmuusikat.....	11
3.2 Koolid, kus ei õpetata, aga soovitakse õpetada eesti pärimusmuusikat	12
3.3 Koolid kus õpetatakse eesti pärimusmuusikat.....	13
KOKKUVÕTE	18
KASUTATUD KIRJANDUS	20
LISAD	21
Lisa 1	21
Lisa 2	23
Lisa 3	26
SUMMARY	31

SISSEJUHATUS

2003. aasta alguses alustas Eesti Noorsootöö Keskuse poolt kinnitatud komisjon pärimusmuusika erialadele ainekavade koostamist. Komisjoni kuulusid valdavalt Viljandi Kultuuriakadeemia õppejõud ja rahvamuusika eriala vilistlased, kes töötavad õpetajatena muusikakoolides. Ainekavade koostamisse kaasati ka teisi asjatundjaid pärimusmuusika ja pedagoogika vallas. Pärimusmuusika õpetuse eesmärgiks on õppida tundma oma muusikalist emakeelt, edendada vaba musitseerimise vorme, kasutades traditsioonilisest kultuurist tuntud loomingulisi võtteid, anda jätku aktiivsele muusikalisele eluviisile, tõsta erinevate piirkondade omakultuuri kvaliteeti. (Celia Roose s.a.)

TÜ VKA muusikaosakond koolitab pärimusmuusikaõpetajaid, kes peaksid diplomeerituna asuma tööle Eesti muusikakoolides. Õppetöö raames peavad tudengid läbima muusikakoolides ka praktikad, Samas puudub informatsioon selle kohta, millised muusikakoolid oleksid üldse valmis tudengeid praktikale võtma ning neile hiljem tööd pakkuma. Selleks, et tudengite praktikaid paremini suunata, on tarvis teada, milliseid aineid ning millises mahus Eesti muusikakoolides üldse õpetatakse, milliseid õpetada soovitakse ja millistest õpetajatest puudust tuntakse.

Eestis on 80 muusikakooli, mis on seminaritöö mahu jaoks liiga suur hulk, seega valisin uuringu läbiviimiseks viis Lõuna- ja Kagu-Eesti maakonda: Tartu-, Põlva-, Võru-, Valga- ja Viljandimaa, kus on kokku 23 muusikakooli.

Pärimusmuusika õppeainete õpetamise ning sisu kohta valitud piirkonna muusikakoolides on vähe andmeid. Selleks, et pärimusmuusika õpetuse sisseviimiseks järgmisi samme astuda, on vaja teada, mis mahus ning milliseid pärimusmuusikaga seotud aineid õpetatakse valitud maakondade muusikakoolides.

Pärimusmuusikaga seotud õppeainete all pean silmas eesti pärimusmuusika repertuaari (laulud, tantsud, pillilood, pillimängustiil) õpetust, ajalugu, folkloori.

On oluline kaardistada olemasolevad õppeained, mis annavad tulevikus suuna ning juhatavad läbi kitsaskohtade teel pärimusliku traditsiooni tundmiseni. Puudu jääb informatsioonist praeguse seisuga õpetatavatest pärimusmuusika õppeainetest muusikakoolides ning vaja oleks hankida infot edasiseks arenguks.

Samuti on valdkonna arenguks hädavajalik kaardistada muusikakoolide vajadused pärimusmuusikaõpetajate osas. Milliseid õpetajaid muusikakoolid üldse vajavad?

Uurimuse probleem

Kui paljudes muusikakoolides, millises mahus ning milliseid pärimusmuusikaga seotud aineid Tartu-, Põlva-, Võru-, Valga- ja Viljandimaa muusikakoolides 2010.-2011. õppeaasta seisuga õpetatakse? Milliste pärimusmuusikaga seotud ainete õpetajaid vajatakse?

1. MUUSIKAKOOLIDE AJALUGU JA PÄRIMUSMUUSIKA ÕPPEKAVA SÜND

1.1. Muusikakoolide osa eesti hariduses ja kultuuris

Noore Eesti Vabariigi esimesed muusikakoolid avati 1919. aastal. Nendeks olid:

- Tallinna Kõrgem muusikakool “Estonia Seltsi” Muusikaosakonna algatusel (Riigistati 1933.aastal konservatooriumi nime all)
- kaks muusikakooli Tartus, millest üks oli Eesti Helikunsti Seltsi algatusel avatud Tartu Kõrgem Muusikakool, praeguse Heino Elleri nimelise muusikakooli eelkäija
- 1922.a. Alustas tööd Valga muusikakool

Tänapäevaks on Eestis hetkeseisuga 81 muusikakooli, kes töötavad üleriigiliste ühtsete õppekavade alusel ja kelle töö sisu ja maht on seega konkreetselt määratletud.

Muusikakool kasvatab noortes mitmeid isiksusele vajalikke omadusi (sihikindlus, töökus, iseseisvus, esinemis- ja suhtlemisjulgus jne.) Muusikakool ei ole tugisüsteem üldhariduskoolile, kuna ei toeta otseselt ühtki üldhariduskoolis õpitud ainet, vaid keskendub instrumendiõpetusele kui kõige töömahukamale osale muusikaharidusest, mida üldkool paratamatult anda ei suuda. Muusikakooli roll eesti hariduses on professionaalsete muusikute koolitamine - muusikalise põhihariduse andmine, mis on vajalik õpingute jätkamiseks kesk- ja kõrgemas astmes. Samuti ka arenguvõimaluste loomine, jõukohase pillimänguoskuse ja koosmusitseerimise kogemuse andmine võimalikult suurele osale lastest ja noortest.

1997.aastal kinnitas Riigikogu kohaliku omavalitsuse huvialakooli/muusika- ja kunstikoolide üleriigilised õppekavad. Nendes on eriti täpselt välja töötatud nn. pilliõpetus-osakondade muusikalise põhihariduse õppe- ja ainekavad. Antud õppekava läbimine on oluliseks eelduseks professionaalse muusikahariduse jätkamisele.

Muusikakooli õppekavad koosnevad mitmest õppeainest. Pilliõpetust toetavad järgmised rühmaained: solfedžo, muusikalugu, koosmäng (orkester, ansambel, koor).

Õpilasel on võimalik saada õpetust ka teisel ehk nn. lisapillil ning valikuvõimaluste suurendamiseks valmisid möödunud aastal (2004) õppekavad jazz/pop-ja pärimusmuusika valdkonnas. (Urvi Haasma s.a.)

1.2. Pärimusmuusika näidisõppekava süünd ja olulisus

2003. aasta alguses alustas Eesti Noorsootöö Keskuse poolt kinnitatud komisjon pärimusmuusika erialadele ainekavade koostamist. Komisjoni kuulusid valdavalt Viljandi Kultuuriakadeemia õppejõud ja rahvamuusika eriala vilistlased, kes töötavad õpetajatena muusikakoolides. Ainekavade koostamisse kaasati ka teisi asjatundjaid pärimusmuusika ja pedagoogika vallas. Õppekava koostamisel lähtuti haridusministri 14. aprilli 1997. a. määrusest nr. 10, mis annab ette õppestruktuuri ja tundide mahu üldkultuurilises õppes kohaliku omavalitsuse huvialakoolis. Pärimusmuusika näidisõppekava on ametlikult kinnitatud 30. detsembril 2004. Pärimusmuusika õpetuse eesmärgiks on õppida tundma oma muusikalist emakeelt; edendada vaba musitseerimise vorme, kasutades traditsioonilisest kultuurist tuntud loomingulisi võtteid; anda jätku aktiivsele muusikalisele eluviisile; tõsta erinevate piirkondade omakultuuri kvaliteeti. (Celia Roose s.a.)

Eestis on pärimusmuusikat õpetatud 1991. aastast saadik praeguses Tartu ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias. Siiski on see olnud erand teiste keskastme ja kõrgemate muusikakoolide kõrval, kus tavaliselt on olnud üksnes ühe semestri pikkune eesti rahvamuusika üldkursus. Arvestades, et enamasti pole õpilastel pärimusmuusikaga otsest kokkupuudet olnud ning et nad ei tunne pärimusühiskonna inimeste mõtteviisi ega eluolu, on ühest semestrist tutvumiseks vähe.

Viljandi Kultuuriakadeemia eestvedamisel on 2004. aastal valminud pärimusmuusika ainekava muusikakoolidele. Selle eesmärkide seas nimetatakse vajadust õpetada kohalikku muusikalist väljendusviisi (“muusikalist emakeelt”) ning tõsta Eesti eri piirkondade omakultuuri kvaliteeti. Celia Roose sõnul on Võru muusikakoolis kasutusel täismahus pärimusmuusika õppekava: õpitakse kannelt, lõõtspilli, torupilli, hiiu kannelt ja viulit. Õpetus on algastmel eelkõige kuulmispõhine. Eesti Muusikakoolide Liidu andmetel õpetatakse pärimusmuusikat üheksas muusikakoolis (liitu kuuluva 81 muusikakooli seast), kuid kuuldavasti huvi selle vastu kasvab.

Pärimusmuusika õpetusel muusikakoolides on takistuseks olnud õpetajate, pillide, teadmiste- oskuste ja õppematerjali puudus, viimast eriti pillimuusika osas. Pillide ostmise ja õpetajate tasustamise osas on olukord veidi paranenud Eesti Kultuurkapitali ning riikliku programmi “Lõuna-Eesti keel ja kultuur” abiga. Oskuste ja õppematerjaliks vajaliku pagasi osas peaks toetama pärimusmuusika-alane teadus etnomusikoloogia.

Etnomusikoloogia võiks eesti pärimusmuusika õpetamise tarbeks uurida ja vahendada arhiivis talletatud muusikanäiteid, sest paraku on meie “muusikaline emakeel” ununev esivanemate keel. Peamised ülesanded sel alal võib kokku võtta järgmiselt:

- teadvustada suulise loomeprotsessi seaduspärasusi, näiteks viisi varieerimise või esituse ülesehituse põhimõtteid;
- uurida pärimusmuusika seoseid igapäevase elu, kommete ja uskumustega, sest muusika esialgse tähenduse ja otstarbe mõistmine aitab mõtestada ka tänapäeva esitust;
- kirjeldada muusika stiilitunnuseid (nt tämber, rütm, meloodia), mis annavad pärimusmuusikale eripärase kõla;

- uurida pillide ehitust ja mänguvõtteid;
- vahendada pärimusmuusika allikmaterjale arhiivist, koostades pärimusmuusika väljaandeid (teha valik, noodistada helisalvestised ja redigeerida käsikirjalised noodistused);
- jäädvustada ja analüüsida tänapäeval eksisteerivat pärimusmuusikat, eriti selle tähtsust identiteedi kandjana;
- uurida eesti pärimusmuusikat ajaloolises seoses naabritega, et mõista selle päritolu ja eripära. (Veljo Tormis 24.08.2007)

2. EMPIIRILINE UURING

2.1. Metoodika

Käesolevas peatükis räägin töö metoodikast. Uurimisel keskendusin pärimusmuusika õpetamisele muusikakoolides. Valimisse kuulus 23 muusikakooli, uurimise läbiviimiseks kasutasin intervjuud ning küsimustikku. Helistasin kõigile 23-le muusikakoolile ning uurisin intervjuu sissejuhatuseks, kas seal õpetatakse pärimusmuusikat. Ning kui ei õpetata, siis kas nad sooviksid pärimusmuusikat õpetada?

Seejärel saatsin töö põhiküsimustiku kõigile koolidele, kes õpetavad pärimusmuusikat. Küsimustiku edastas internetis, uuringukeskkonnas “eFormular” ning see hõlmas õpetatavate ainete mahtu, sisu jne.

Muusikakoolidele, kes veel pärimusmuusikat ei õpeta, kuid sooviksid seda teha, saatsin samas keskkonnas koostatud, kuid veidi väiksema mahuga küsimustiku.

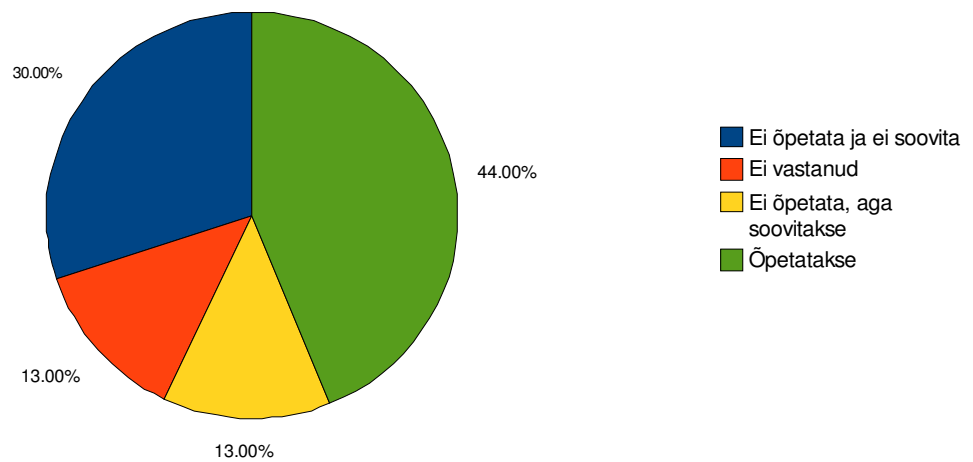
Koolidelt, kes pärimusmuusikat ei õpeta ega ka soovi seda tegema hakata, küsisin intervjuu käigus põhjendust, miks nad ei soovi õpetada ning sain ka huvitavaid vastuseid.

Tulemuste analüüsi käigus, selgus, et 23 koolist:

- 7 kooli ei õpeta eesti pärimusmuusikat ning ei soovi ka seda tulevikus õpetada.

- 3 kooli ei õpeta, kuid sooviksid õpetada eesti pärimusmuusikat
- 10 kooli õpetavad eesti pärimusmuusikat
- 3 kooli ei vastanud telefonile, ega küsimustikule

Sektordiagramm Pärimusmuusika õpetamise kohta muusikakoolides

Joonis 1 Pärimusmuusika õpetamise kohta muusikakoolides

3. PÄRIMUSMUUSIKA ÕPETUS MUUSIKAKOOLIDES

3.1 Koolid kus ei õpetata ega soovita õpetada eesti pärimusmuusikat

Järgnevas peatükis keskendun seitsmele koolile, kes ei võimalda eesti pärimusmuusika õpetust ning ei soovi ka tulevikus õpetada. Käsitlen intervjuu teel saadud tulemusi, kuna need seitse kooli ei kvalifitseerunud küsimustikku täitma. Seitsmest muusikakoolist üks kool oli laulustuudio, kelle õppeformaadid erineb tavamuusikakoolide õppeformaadist ning nende kool ei võimalda pärimusmuusika õpet. Seitsme kooli hulka kuulus ka üks kellade kool ning küsimusele, miks te ei õpeta pärimusmuusikat, sain vastuseks, et kelladega on raske pärimusmuusikat autentselt mängida. Küll aga puudutab muusikaloo tund teataval määral eesti muusikat (*Kohaliku omavalitsuse huvialakooli / muusika- ja kunstikoolide üleriigilise õppekava*)

Uurimuse käigus selgus, et seitsmest koolist seitse pooldab üldiselt pärimusmuusika õpetamist muusikakoolides ning kaks seitsmest võtaks tööle kõrgharidusega pärimusmuusikaõpetaja. Viimane tulemus on mõnevõrra üllatav, pidades silmas, et kõnealused seitse kooli olid andnud kindlalt eitava vastuse küsimusele, kas nad sooviksid, et neil oleks võimalus õpetada pärimusmuusikat. Põhjuseks näiteks õpilaste vähesus, vähene teadlikkus pärimusmuusikast ning õpetajate puudus.

Järgnevalt toon välja seitsmest koolist viie muusikakooli vastuseid küsimusele, miks ei õpetata pärimusmuusikat (välja on jäetud laulustuudio ja kellade kool):

- õpilaste vähene arv
- ruumi puudus

- muusikainstrumendid on kallid
- muusikainstrumentide puudus
- puudub huvi pärimusmuusika vastu
- puudub õpetajate ettevalmistus
- õpetajate vähene ettevalmistus/teadlikkus pärimusmuusikast
- ei oska põhjendada, miks ei õpetata
- pole piisavalt tutvunud pärimusmuusikaga
- õpilaste huvi puudus, sest ei ole õpetajat

Tulemuste kõrvutamise käigus selgus, et “miks ei õpetata” vastustel on suur kokkulangevus “miks ei soovi õpetada” vastustega. Võib järeldada, et põhirolli õpetamise soovi ning mitte õpetamise põhjuste vahel mängivad õpilaste vähesus, vähene teadlikkus pärimusmuusikast ning õpetajate puudus.

3.2 Koolid, kus ei õpetata, aga soovitakse õpetada eesti pärimusmuusikat

Uurimuses selgus, et 20-st uurimuses osalenud muusikakoolist kolmes ei õpetata eesti pärimusmuusikat, kuid soovitakse õpetada. Neist kolmest kaks asuvad maakonnakeskuses ning üks maakonnakeskusest väljaspool. Kõik kolm kooli on tutvunud kohaliku omavalitsuse huvialakooli/muusikakoolid üleriigilise pärimusmuusika näidisõppekavaga.

Küsimusele, milliseid pärimusmuusikaga seonduvaid aineid sooviksite oma koolis õpetada, sain järgmised vastused:

- pilliõpe (torupill, kannel, lõõts)
- ansamblimuusika
- õppeained vastavalt pärimusmuusika näidisõppekavale

Küsimusele, kas võtaksite tööle kõrgharidusega pärimusmuusikaõpetaja, sain erinevaid vastuseid. Koolid, mis asusid maakonnakeskuses, võtaksid tööle kõrgharidusega pärimusmuusikaõpetaja ning ootaksid temalt erinevate pillide valdamist ning oskust organiseerida ansamblitööd. Ühel koolil, mis asus maakonnakeskusest väljaspool puudus huvi ja raha.

Huvitav tulemus ilmnes siinkohal küsimuse “kas pooldate pärimusmuusika õpetamist muusikakoolides?” vastuses. Nimelt on üks neist kolmest koolist, kes sooviksid pärimusmuusikat õpetada, vastanud sellele küsimusele “Ei poolda üldse”.

3.3 Koolid kus õpetatakse eesti pärimusmuusikat

Uurimuse käigus selgus, et kahekümnest vastanud koolist kümnes õpetatakse eesti pärimusmuusikat. Viis neist asuvad maakonnakeskuses ning viis maakonnakeskusest väljaspool. Kümnest koolist üheksa on tutvunud pärimusmuusika näidisõppekavaga.

Kümnest koolist seitsmes on eraldi pärimusmuusikale spetsialiseerunud õpetajad. Järgnevalt mõningaid vastuseid küsimusele nende koolide õpetajate pärimusmuusikahariduse või eelneva kogemuse kohta pärimusmuusika õpetamisel:

- Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia haridus
- iseõppinud
- pärimusmuusika ansamblites osalemine
- August Pulsti õpistus osalemine
- Celia Roose kursused
- EMTA haridus
- lõõtspillide valmistajana kõrgem haridus

Kuus kooli kümnest võtaksid tööle kõrgharidusega pärimusmuusikaõpetaja ning ootavad neilt järgmist:

- erinevate pillide valdajat
- ansamblitöö organiseerijat
- ansamblite ja orkestrite moodustajat
- mitmekülgset - võiks orienteeruda jazz-popp – ja klassikalises muusikas
- õpetajat, kes õpetaks muusikainstrumente, mida veel koolis ei õpetata
- muusikakooli süvaõppekava repertuaari nõudmistele vastavat viiulimängu oskust
- valmisolekut õpetamiseks erinevaid aineid
- koostöövalmidust teiste õpetajatega

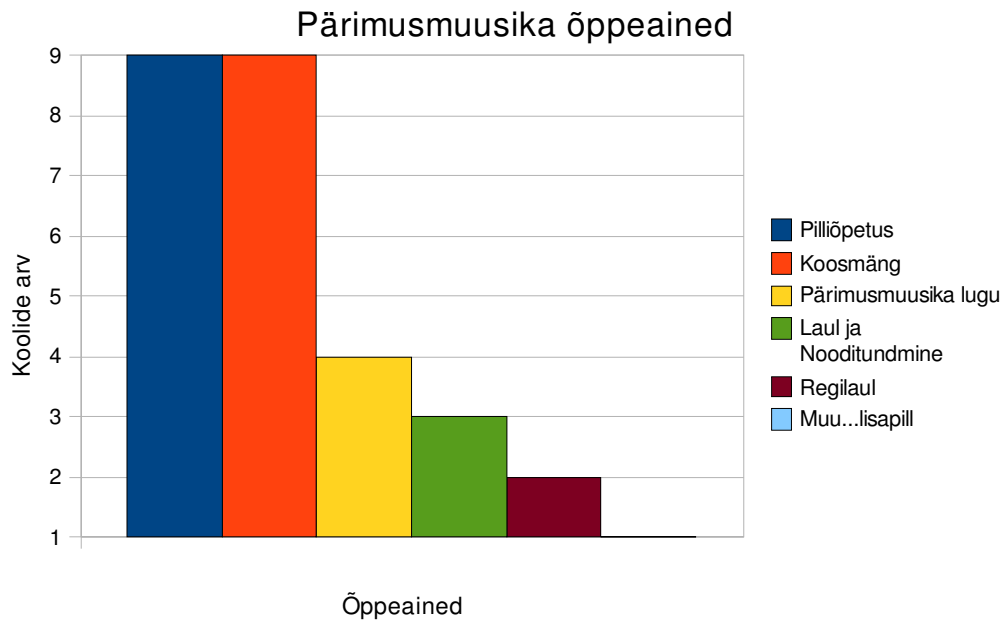
Kaks kooli kümnest ei võtaks tööle kõrgharidusega pärimusmuusikaõpetajat, sest:

- väikeses koolis ei saa tugevalt ühte valdkonda eelistada
- õpilaste arv on väike
- rahapuudus

Kaks kooli kümnest sellele küsimusele ei vastanud.

Küsimusele, kas pooldate pärimusmuusika õpetamist muusikakoolides, olid vastusevariantideks “jah”, “pigem jah”, “pigem ei”, “ei”. Tulemustes selgus, et kuus kooli valis vastusevariandi “jah” ning neli kooli “pigem jah”.

Tulpdiagramm I, õpetatavate pärimusmuusikaga seonduvate õppeainete kohta kümnes muusikakoolis:

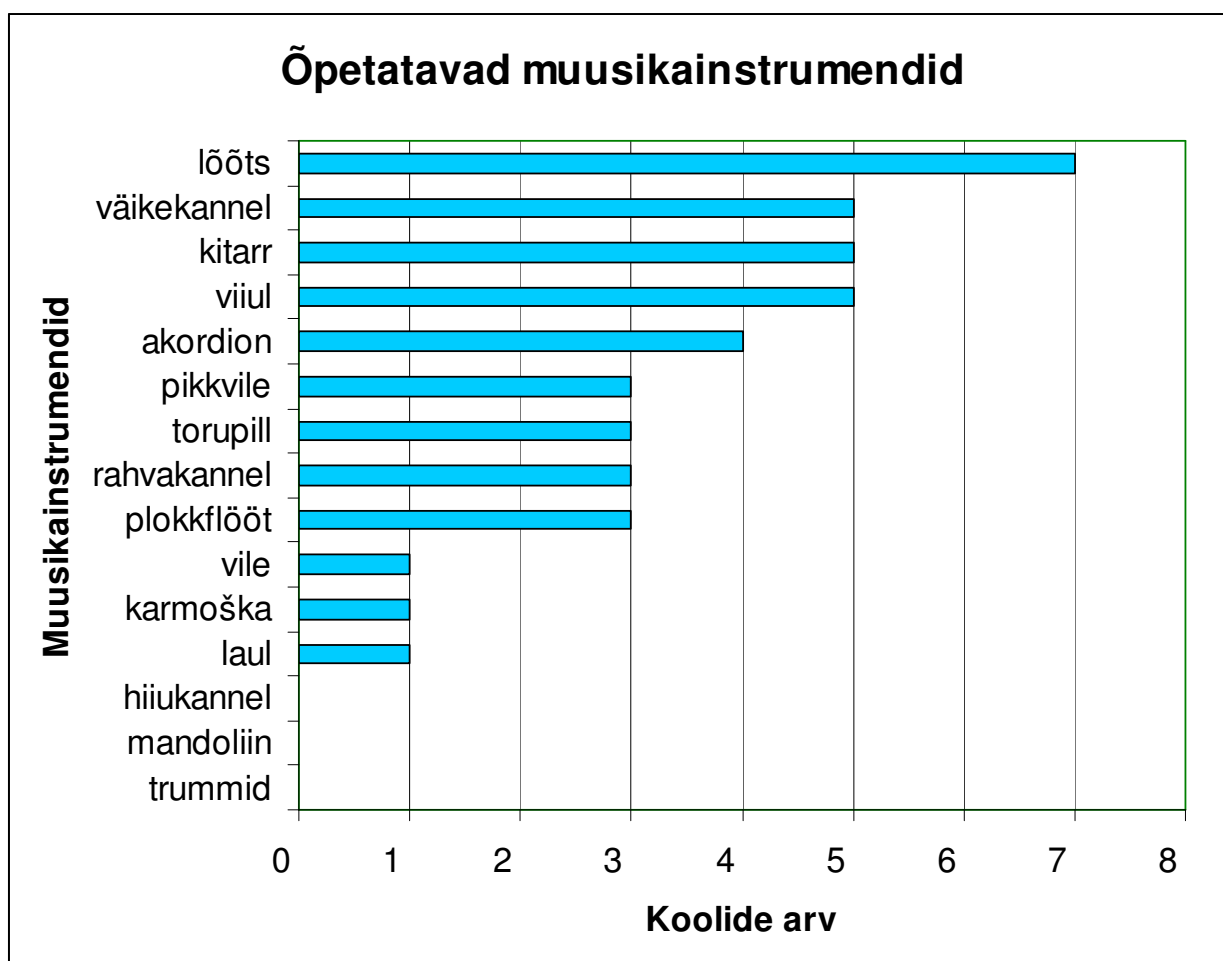
Joonis 2 Pärimusmuusika õppeainete kohta

Jooniselt näeme, et üheksas koolis antakse pärimusmuusika pilliõpetust (õpetatavate pillide nimekiri on toodud joonisel 3) ning sama paljudes koolides õpetatakse koosmängu. Koosmängu õpetus hõlmab kõikides üheksas koolis koosmängu harjutamist, seitsmes koolis nauditava kõlapildi ja muusikalise kujundlikkuse loomist ning kolmes koolis pärimuslikke ansamblivormide harjutamist.

Neljas koolis kümnest õpetatakse pärimusmuusika lugu. Pärimusmuusika lugu hõlmab kõikides neljas koolis eesti põhilisemate pärimustantsude (polka, reinlender, labajalg) õpetamist ning naaberrahvaste muusikat; kolmes koolis tavandisündmusi, rahvakalendri tundmist ja pärimuspillide tundmist; kahes koolis tavandikombestikku kuuluvaid regilaule ja uut pärimusmuusikat; ühes koolis üldist pärimusmuusika ning pärimusmuusika stiili tutvustamist.

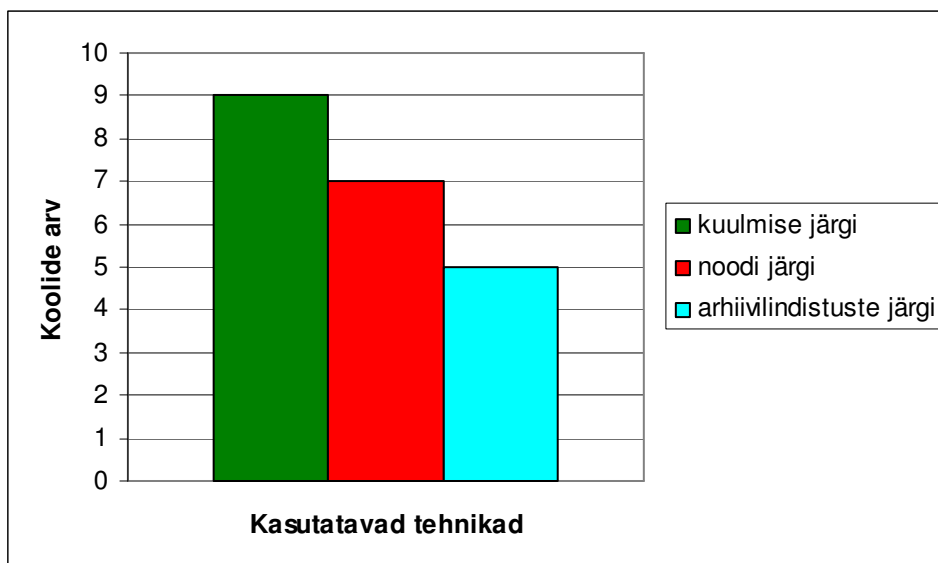
Laulu ja nooditundmist õpetatakse kolmes koolis. Laul ja nooditundmine hõlmab kahes koolis muusikalise kirjaoskuse arendamist ja analüüsivõimet, muusika tajumist ning praktilisi oskusi rahvalaulu laulmiseks; ühes koolis nooditundmist, ülesmärkimist ja põhilisi teoreetilisi mõisteid ning harmoonia – ja seadmise õpetust.

Kahes koolis kümnest õpetatakse regilaulu. Regilaulu õpetus hõlmab ühes koolis regilaulu levikut ja ajalugu ning regilauluvara laiendamist, mõlemates koolides sõnadega improviseerimist, viisiga varieerimist.

Joonis 3 Õpetatavad muusikainstrumendid

Uurimise käigus sain vastuseid ka tehnikate kohta, mille järgi õpetatakse. Selgus, et kümnest koolist üheksas koolis õpetatakse kuulmise-, seitsmes koolis noodi-, ja viies koolis arhiivilindistuste järgi.

Joonis 4 Tehnikad, mida kasutatakse pärimusmuusika õpetamisel.

Materjalid, mida kasutatakse pärimusmuusika õpetamisel:

Tulemuste töötamise käigus selgus, et kümnest koolist kasutavad pärimusmuusika õpetamisel järgmisi materjale:

- Krista ja Raivo Sildoja “Pärnumaa viuldajad” - 5 kooli
- Herbert Tampere “Eesti rahvapillid ja rahvatantsud” - 5 kooli
- Celia Roose “Kooli folkloorikogumik” - 4 kooli
- Herbert Tampere “Eesti rahvalaule viisidega” - 4 kooli
- “Vana kannel” - 3 kooli
- Ingrid Rüütli “Meie repertuaar” - 3 kooli
- arhiivilindistused 3-kooli
- Eesti Rahvaluule arhiivi materjalid – 3 kooli
- Kuuldeline pärimuse teel õpitu – 2 kool
- Õpetaja tehtud rahvamuusika töötused – 1 kool

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö eesmärgiks on anda ülevaade eesti pärimusmuusika õpetusest Tartu-, Põlva-, Valga-, Võru ja Viljandimaa muusikakoolides 2010.-2011. õppeaasta seisuga. Samuti keskendusin küsimusele, milliste pärimusmuusikaga seotud ainete õpetajaid vajatakse? Töö metoodikana kasutasin intervjuud ning küsimustikku. Valimisse kuulus 23 muusikakooli, millest 20 vastasid telefoniintervjuule ning kellest omakorda 13 vastasid küsimustikule. Selgus, et kahekümnest muusikakoolist kümnes õpetatakse, kolmes ei õpetata, kuid soovitakse õpetada ning seitsmes ei õpetata ning ei soovita ka tulevikus õpetada eesti pärimusmuusikat.

Uurimuse käigus selgus mitmeid erinevaid põhjendusi pärimusmuusika mitte õpetamise kohta. Peamisteks põhjusteks olid õpilaste vähesus, vähene teadlikkus pärimusmuusikast ning õpetajate puudus.

Koolid, kes ei õpeta pärimusmuusikat, kuid sooviksid õpetada, pakkusid välja õppeaineid, mida soovitakse tulevikus õpetada. Sinna kuulusid pilliõpe (torupill, kannel, lõõts), ansambliuusika ja õppeained vastavalt pärimusmuusika näidisõppekavale. Samuti võtaksid kaks kooli kolmest tööle kõrgharidusega pärimusmuusikaõpetaja.

Koolidelt, kes õpetavad pärimusmuusikat, sain informatsiooni nii õpetatavate ainete mahu ja sisu, õpetamise tehnikate kui ka kasutatavate materjalide kohta. Nende koolide vastuste läbi sai ka pisut selgemaks, mida pärimusmuusikaõpetajatelt muusikakoolides üldse oodatakse.

Käesolev töö annab kindlasti tulevikuks selgema ettekujutuse eesti pärimusmuusika õppest

Tartu-, Põlva-, Võru, Valga- ja Viljandimaa muusikakoolides ning antud teemavaldkonna edasiseks arendamiseks.

Tööd võib käsitleda ka esimese sammuna lõuna- ja kagu-eesti pärimusmuusika õppemaastiku jälgimisel. Leian, et sellelaadseid uurimusi võiks olukorra paremaks jälgimiseks viia läbi perioodiliselt, näiteks iga viie aasta järel.

Eesti pärimusmuusika õpetamine on muusikakoolides suhteliselt uus nähtus, kuigi pärimusmuusika õpetamine ning edasiarendamine on kultuurilise tähtsuse ning väärtusega. Vaja oleks eesti inimestes tekitada huvi eesti pärimusmuusika vastu, kuna meie käes on eesti pärimuskultuuri tulevik. Antud teema uurimine annab meile ülevaate pärimuslike õppeainete õpetamise mahust valitud muusikakoolides.

Loodetavasti annab käesolev töö tulevikuks selgema ettekujutuse eesti pärimusmuusika õppest Tartumaa, Põlvamaa, Valgamaa, Viljandimaa, Võrumaa muusikakoolides ning antud teemavaldkonna edasiseks arendamiseks.

KASUTATUD KIRJANDUS

Celia Roose. s.a. *Pärimusmuusika õppekava.*

<http://www.eestimuusikakoolideliit.ee/index.php?mid=202> (01.03.2011)

Urvi Haasma. s.a. *Muusikakoolide osa eesti hariduses ja kultuuris*

http://www.eestimuusikakoolideliit.ee/easydata/customers/emueesti/files/ettekanded/Muusikakooli_osa.pdf (20.02.2011)

Veljo Tormis. 24.08.2007. *Pärimusmuusika õpetus ja etnomusikoloogia.*

http://www.sirp.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=2106:pärimusmuusika-petus-ja-etnomusikoloogia&catid=9:sotsiaalia&Itemid=13&issue=3170
(25.02.2011)

Kohaliku omavalitsuse huvialakooli / muusika- ja kunstikoolide üleriigilise õppekava

http://www.ise.ee/oppekava/huvikoolid/lisa_24.htm (04.02.2011)

LISAD

Lisa 1

Tabel 1 muusikakoolide intervjuu küsimuste ja vastuste kohta

	Kas õpetatakse pärimusmuusikat?	Kas sooviksite, et oleks võimalus õpetada?	Miks ei õpetata?	Kas olete tutvunud PM õppekavaga?	Kas pooldate PM õpetamist muusikakoolides?	Kas võtaksite tööle kõrgharidusega pärim. õpetaja?
1. Alatskivi kunstide kool	Ei	Ei oska ütelda, Pole piisavalt tutvunud. Muidu oleks huvi	Laste arv on väike	Ei, kuid on teadlik, et see on olemas	Üldiselt jah	
2. Elva muusikakool	Ei, mingil määral. Plokkflöödil rahvaviise, Akordionistide orkester.	Ei soovi	Ei oska ütelda		Jah, aga mitte enda koolis	
3. Ilmatsalu muusikakool	Ei	Jah, mingil määral	Kool on väike, põhikoolis on koolimuusikaõpetaja, kes õpetab		Jah, kuigi pooldan klassikalist muusikat	Loomulikult
4. Arsiše kellade kool	Muusikaloo tunnis, mõned rahvamuusika seaded kelladega ja		Kelladega, on raske pärimusmuusikat autentselt mängida		Jah	

	ka klaveritunnis . Eesti lugusid seatakse kohapeal.					
5. Tartu 2. muusikakool	Ei, kunagi olid lõõtsamängijad	Õpilasi liiga vähe, pillid on kallid	Kool ei jõua uusi lõõtsasid osta, õpilasi ei ole, pillid on kallid, kõik algab ju pillidest. Oleks rohkem pille, saaks rohkem õpetada		ikka pooldan	Ei, sest raha pole. Muidu on juba olemas kõrgharidusega kandleõpetaja (pärim.)
6. Ülenurme muusikakool	Ei	Ei tea, kas õpilastel on huvi, muidu on pillid olemas, aga õpilaste poolne huvi puudub, sest pole õpetajat	Ei ole õpetajat		Pole midagi sellest, pooldan	Ikka võtaks, kui oleks talle tööd anda
7. laulustuudio fa-diees	ei		sest on laulustuudio			

Lisa 2

Tabel 2 Kirjeldavate küsimuste kohta

Küsimus	ID	Vastus
Miks ei õpetata pärimusmuusikat?	1	Laste arv väike
	2	Ei oska ütelda
	3	Ruumipuudus
	4	Tegemist on kelladekooliga ning kelladega on raske pärimusmuusikalugusid autentselt mängida
	5	Pillide puudus, õpilaste väike arv, rahapuudus,
	6	Õpetaja puudus
	7	
	8	ruumipuudus, huvipuudus
	9	ruumipuudus, Õpetaja puudus
	10	huvipuudus, rahapuudus
Kui sooviksite võtta tööle PM õpetaja, mida temalt ootaksite?	8	Erinevate pillide valdajat, ansamblitöö organiseerijat
	12	Ansambelite ja orkestrite moodustajat
	13	Et ei oleks ühekülgne õpetaja, võiks orienteeruda jazz-popp - ja klassikalises muusikas
	14	Kes õpetaks pille, mida koolis veel ei õpetata
	16	muusikakooli süvaõppekava repertuaari nõudmistele vastavat viiulimängu oskust
	20	mitmekülgset, valmisolekut õpetada erinevaid aineid, koostöövalmidust teiste õpetajatega
Kui te ei soovi võtta tööle pärimusmuusika õpetajat, siis palun põhjendage miks.	15	väikeses koolis ei saa tugevalt ühte valdkonda eelistada, õpilaste väike arv.
	19	rahapuudus
Milliseid pärimusmuusikaga	8	torupill, kannel, lööts, ansambel

seonduvaid aineid sooviksite veel oma koolis õpetada ?		
	9	vastavalt õppekavale
	10	lõõts
	12	Kannel, pillide kasutamine ansambelis, pärimusmuusika ajalugu
	13	laul
	18	oleneb õpetaja pädevusest
	19	kõiki võimalikke aineid
	20	praegu on piisav
Mil määral järgitakse pärimusmuusika õppekava?	11	vähesel määral
	12	õppekava väikeste muudatustega
	13	osaliselt, sest on liiga mahukas
	14	vastavalt kooli võimalustele
	15	ei järgita
	16	vähesel määral
	17	ei järgita
	18	sellega on arvestatud ainekava koostamisel
	20	suurel määral
Milline on Teie pärimusmuusikaõpetajate haridus või eelnev kogemus pärimusmuusika õpetamisel?	11	TÜ VKA haridus, iseõppijad, kogemus õpetamisel väga lai
	12	Lõõtspillide valmistaja ja mängijana kõrgem kategooria
	13	TÜ VKA haridus, pärimusmuusika ansamblites osalemine
	14	TÜ VKA haridus
	15	Tartu Heino Elleri nim. muusikakooli haridus, TÜ VKA haridus
	16	TÜ VKA haridus
	17	August Pulsti õpistu, Celia Roose kursused, TÜ VKA haridus

	18	Kõrgem haridus
	20	TÜ VKA haridus, EMTA haridus

Lisa 3

Küsimustik 1 Koolidele, kes võimaldavad pärimusmuusika õpetust

Minu nimi on Eeva Lindal, õpin Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias pärimusmuusikat ja palun Teie abi seminaritöö kirjutamisel, milles uurin pärimusmuusika õpetamist Lõuna-Eesti muusikakoolides. Küsimustik on anonüümne ning tulemusi kasutan oma uurimustöös, andmeid ei publitseerita. Palun vastake võimalikult täpselt. Vastusekaste on võimalik alumises paremas nurgas leiduvast kolmnurgast tõmmates suuremaks sikutada ning kõikidele vastustele võib lisada täpsustusi või kommentaare lahtritesse "Muu" või küsimustiku lõpus asuvasse kommentaaride kasti.

1. Kas Teie muusikakoolis õpetatakse eesti pärimusmuusikat?

Jah

Ei

2. Milliseid pärimusmuusika õppeaineid õpetatakse Teie muusikakoolis?

Regilaul

Pilliõpetus

Koosmäng

Laul ja Nooditundmine

Pärimusmuusika lugu

Muu....

3. Kui Teie koolis õpetatakse regilaulu, siis hõlmab see:

Regilaulu tüüpe

Regilaulu levikut ja ajalugu

Regilauluvara laiendamist

Sõnadega improviseerimist, viisiga varieerimist

Muu...

4. Kui Teie koolis õpetatakse pärimusmuusika lugu, siis hõlmab see:

Tavandisündmisi

Tavandikombestikku kuuluvaid regilaule

Rahvakalendri tundmist

Pärimuspillide tundmist

Eesti põhilisemate pärimustantsude (polka, reinlender, labajalg) tundmist

naaberrahvaste muusikat

uut pärimusmuusikat

euroopa süvamuusika ajalugu

Muu...

5. Kui Teie koolis õpetatakse laulu ja nooditundmist, siis hõlmab see:

muusikalise kirjaoskuse arendamist ja analüüsivõimet

muusika tajumist

nooditundmist, ülesmärkimist ja põhilisi teoreetilisi mõisteid

praktilisi oskusi rahvalaulu laulmiseks

Muu...

6. Kui Teie koolis õpetatakse pärimuslikku koosmängu, siis hõlmab see:

Koosmängu harjutamist

Pärimuslike ansamblivormide harjutamist

Nauditava kõlapildi ja muusikalise kujundlikkuse loomist

Muu....

7. Milliseid pärimusmuusikaga seonduvaid aineid sooviksite oma koolis veel õpetada?

.....
.....
.....

8. Milliseid tehnikaid kasutate pärimusmuusika õpetamisel?

kuulmise järgi õpetamine

arhiivilintide järgi õpetamine

noodi järgi õpetamine

Muu...

9. Milliseid materjale kasutate pärimusmuusika õpetamisel?

Krista Sildoja, Raivo Sildoja "Pärnumaa Viiuldajad"

"Vana kannel"

Ingrid Rüütli "Meie repertuaar"

H. Tampere "Eesti rahvalaule viisidega"

H. Tampere "Eesti rahvapillid ja rahvatantsud"

Celia Roose "Kooli folkloorikogumik"

Muu...

10. Kas olete tutvunud kohaliku omavalitsuse huvialakooli/muusikakooli üleriigilise pärimusmuusika näidisõppekavaga?

Jah

Ei

11. Mil määral järgitakse Teie koolis pärimusmuusika näidisõppekava?

.....
.....
.....

12. Milliseid järgmistest instrumentidest on Teie koolis võimalik õppida läbi pärimusmuusika?

viiul

akordion

lõõts

pikkvile

torupill

trummid

kitarr

mandoliin

väikekannel

hiukannel

rahvakannel

plokkflööt

laul

muu.....

13. Kas Teie koolis on eraldi pärimusmuusikale spetsialiseerunud õpetajaid?

Jah

Ei

14. Milline on Teie pärimusmuusikaõpetajate haridus või eelnev kogemus pärimusmuusika õpetamisel?

.....
.....
.....

15. Kas sooviksite võtta tööle kõrgharidusega pärimusmuusikaõpetajaid?

.....

16. Mida neilt täpsemalt ootaksite?

.....
.....
.....

17. Kui Te ei soovi võtta tööle kõrgharidusega pärimusmuusikaõpetajaid, siis palun põhjendage, miks?

.....
.....
.....

18. Kas pooldate pärimusmuusika õpetamist lastemuusikakoolides?

ei pigem ei pigem jah jah

19. Kas sooviksite oma kooli rohkem pärimusmuusikaõpet?

ei pigem ei pigem jah jah

20. Teie muusikakool asub...

Maakonnakeskuses

Maakonnakeskusest väljaspool

Täna Teid, et võtsite vaevaks küsimustikule vastata!

SUMMARY

The intent of the work herein is to give an overview of the Estonian folk music teaching in Tartu-, Põlva-, Valga-, Võru- and Viljandimaa children's music schools by the academic year 2010-2011. I also focused on the following question: for which folk music related subjects are teachers needed? I used interview and questionnaire as the methodology for the work. There were 23 children's music schools in the selection, of which 20 answered the call and of which 13 answered the questionnaire. As it appeared, out of the 20 schools there is 10 in which folk music is being taught, in 3 it is not but there is a will for it to be taught and in 7 Estonian folk music is not being taught nor is there a will for it to be taught in the future

The latter group of above mentioned schools brought out many different arguments for not teaching folk music. The main reasons were: small number of students, lack of knowledge about folk music and lack of teachers.

The schools, in which folk music is not being taught, but there is a will for it suggested subjects that they would wish to teach in future. Among these were instrument lessons (bagpipe, zither, diatonic accordion) ensemble music and subjects according to the exemplar curriculum of folk music. Two out of the three schools would hire a folk music teacher with higher education.

I got information about the content and measure of the taught subjects, also about teaching techniques and materials that are used by the schools that teach folk music. I also got an answer to the following question: What is expected from folk music teachers, who start working in a children's music school?

The work herein certainly gives a clearer picture of the folk music teaching in Tartu-, Põlva-, Valga-, Võru- and Viljandimaa children's music schools and for further development of the subject field in future.

Teaching Estonian folk music in children's music schools is a relatively new phenomenon, although the teaching and development of folk music is culturally important and valuable. There is a need for raising interest of folk music among Estonians because the future of folk culture is in our hands. The research in given topic gives us an overview of the measure in which folk related subjects are taught in selected children's music schools.

The work herein could be viewed as a first step in the observation of southern and southeastern folk music education field. I find that studies like current should be periodical, for example once in every five years, for a better overview of the situation.